

УПРАВЛІНСЬКИЙ ОБЛІК

СИЛАБУС

Шифр і назва спеціальності	071 – Облік і оподаткування	Інститут / факультет	Навчально-науковий інститут економіки, менеджменту та міжнародного бізнесу
Освітня програма	Облік, аудит і оподаткування	Кафедра	Бізнес-аналітики, обліку і готельно-ресторанної справи
Тип програми	Освітньо-професійна	Мова навчання	Українська

Викладач

Тетяна Давидюк, *tetiana.davydiuk@khp.edu.ua*

Доктор економічних наук, професор, професор кафедри бізнес-аналітики, обліку і готельно-ресторанної справи (НТУ «ХПІ»)
Авторка понад 200 наукових і навчально-методичних публікацій. Провідна лекторка з курсів: «Управлінський облік», «Стратегічний управлінський облік», «Бухгалтерський облік в управлінні підприємством», «Управлінський та податковий облік».

Загальна інформація про курс

Анотація	Курс охоплює теоретичні знання та практичні навички з організації та методики управлінського обліку, його вдосконалення з урахуванням передового зарубіжного досвіду.
Цілі курсу	- сформувати системний погляд щодо складу, класифікація і поведінка витрат, методів обліку і калькулювання витрат; - провести аналіз взаємозв'язку витрат, обсягу діяльності та прибутку та релевантності інформації для прийняття управлінських рішень; - сформувати у студентів навички щодо бюджетування і контроль з використанням центрів відповідальності.
Формат	Лекції, практичні заняття, консультації. Підсумковий контроль - іспит
Семестр	2

Обсяг (кредити) / Тип курсу	5 / Обов'язковий	Лекції (години)	32	Практичні заняття (години)	32	Самостійна робота (години)	86

Програмні компетентності	ЗК 01	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями
	ЗК 02	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу
	ЗК 03	Здатність працювати в команді
	ЗК 04	Здатність працювати автономно
	ЗК 08	Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності
	ЗК 12	Здатність діяти соціально відповідально та свідомо
	СК 02	Використовувати математичний інструментарій для дослідження соціально-економічних процесів, розв'язання прикладних завдань в сфері обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування
	СК 03	Здатність до відображення інформації про господарські операції суб'єктів господарювання в фінансовому та управлінському обліку, їх систематизації, узагальнення у звітності та інтерпретації для задоволення інформаційних потреб осіб, що приймають рішення
	СК 10	Здатність застосовувати етичні принципи під час виконання професійних обов'язків
	СК 11	Демонструвати розуміння вимог щодо професійної діяльності, зумовлених необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави

Результати навчання

Шифр	Зміст
ПР 02	Розуміти місце і значення облікової, аналітичної, контрольної, податкової та статистичної систем в інформаційному забезпеченні користувачів обліково-аналітичної інформації у вирішенні проблем в сфері соціальної, економічної і екологічної відповідальності підприємств
ПР 03	Визначати сутність об'єктів обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування та розуміти їх роль і місце в господарській діяльності
ПР 04	Формувати й аналізувати фінансову, управлінську, податкову і статистичну звітність підприємств та правильно інтерпретувати отриману інформацію для прийняття управлінських рішень
ПР 05	Володіти методичним інструментарієм обліку, аналізу, контролю, аудиту та оподаткування господарської діяльності підприємств
ПР 06	Розуміти особливості практики здійснення обліку, аналізу, контролю, аудиту та оподаткування діяльності підприємств різних форм власності, організаційно-правових форм господарювання та видів економічної діяльності
ПР 08	Розуміти організаційно-економічний механізм управління підприємством та оцінювати ефективність прийняття рішень з використанням обліково-аналітичної інформації

Теми що розглядаються:

Тема 1. Мета, зміст і організація управлінського обліку

Тема 2. Склад витрат виробництва

Тема 3. Класифікація і поведінка витрат

Тема 4. Методи обліку і калькулювання витрат

Тема 5. Облік і калькулювання за повними витратами

Тема 6. Система обліку і калькулювання за змінними витратами

Тема 7. Система обліку і калькулювання за нормативними витратами

Тема 8. Аналіз взаємозв'язку витрат, обсягу діяльності та прибутку

Тема 9. Аналіз релевантності інформації для прийняття управлінських рішень

Тема 10. Бюджетування і контроль

Тема 11. Облік і контроль за центрами відповідальності

Тема 12. Взаємозв'язок управлінського і фінансового обліку

Форма та методи навчання.

Лекції проблемного характеру – один із найважливіших елементів проблемного навчання студентів. Вони передбачають поряд із розглядом основного лекційного матеріалу встановлення та розгляд кола проблемних питань дискусійного характеру, які недостатньо розроблені в науці й мають

актуальне значення для теорії та практики. Лекції проблемного характеру відрізняються поглибленою аргументацією матеріалу, що викладається. Вони сприяють формуванню у студентів самостійного творчого мислення, прищеплюють їм пізнавальні навички. Студенти стають учасниками наукового пошуку та вирішення проблемних ситуацій.

Дискусії передбачають обмін думками та поглядами учасників з приводу даної теми (питання), а також розвивають мислення, допомагають формувати погляди і переконання, виробляють вміння формулювати думки й висловлювати їх, вчать оцінювати пропозиції інших людей, критично підходити до власних поглядів.

Кейс-метод – метод аналізу конкретних ситуацій, який дає змогу наблизити процес навчання до реальної практичної діяльності спеціалістів і передбачає розгляд проблемних ситуацій у процесі вивчення навчального матеріалу.

Презентації – виступи перед аудиторією, що використовуються для представлення певних досягнень, результатів роботи групи звіту про виконання індивідуальних завдань, проектних робіт. Презентації можуть бути як індивідуальними, наприклад виступ одного слухача, так і колективними, тобто виступи двох та більше слухачів.

Методи контролю.

Поточний контроль здійснюється протягом навчального семестру під час проведення лекційних і практичних занять. Має на меті перевірку рівня підготовленості студентів до виконання конкретної роботи. Формами проведення поточного контролю з дисципліни є: усні опитування та письмові контрольні роботи на лекційних і практичних заняттях; тестування тощо.

Підсумковий контроль знань студентів за навчальною дисципліною здійснюють у формі іспиту з метою визначення ступеню опанування ними програмних компетентностей та результатів навчання.

Формою підсумкового контролю знань є іспит.

Розподіл балів, які отримують студенти.

Для одержання підсумкових балів студенту необхідно виконати всі обов'язкові види і форми завдань та контрольних заходів, передбачених робочою програмою навчальної дисципліни. Розподіл кількості балів за результатами поточного та підсумкового контролю знань студентів з дисципліни наведено у таблиці 1.

Таблиця 1 – Розподіл балів для оцінювання успішності студента для заліку

Поточна контрольна робота		Індивідуальне завдання (КП)	Тестування на практичних заняттях	Екзамен	Максимальна сума
№1	№2				
0-15	0-15	0-20	0-20	0-30	100

Критерії та система оцінювання знань та вмінь студентів.

Згідно основних положень ЄКТС, під системою оцінювання слід розуміти сукупність методів (письмові, усні і практичні тести, екзамени,

проекти, тощо), що використовуються при оцінюванні досягнень особами, що навчаються, очікуваних результатів навчання.

Успішне оцінювання результатів навчання є передумовою присвоєння кредитів особі, що навчається. Тому твердження про результати вивчення компонентів програм завжди повинні супроводжуватися зрозумілими та відповідними критеріями оцінювання для присвоєння кредитів. Це дає можливість стверджувати, чи отримала особа, що навчається, необхідні знання, розуміння, компетенції.

Критерії оцінювання – це описи того, що як очікується, має зробити особа, яка навчається, щоб продемонструвати досягнення результату навчання.

Основними концептуальними положеннями системи оцінювання знань та вмінь студентів є:

1. Підвищення якості підготовки і конкурентоспроможності фахівців за рахунок стимулювання самостійної та систематичної роботи студентів протягом навчального семестру, встановлення постійного зворотного зв'язку викладачів з кожним студентом та своєчасного коригування його навчальної діяльності.

2. Підвищення об'єктивності оцінювання знань студентів відбувається за рахунок контролю протягом семестру із використанням 100 бальної шкали (табл. 2). Оцінки обов'язково переводять у національну шкалу (з виставленням державної семестрової оцінки «відмінно», «добре», «задовільно» чи «незадовільно») та у шкалу ECTS (A, B, C, D, E, FX, F).

Таблиця 2. – Шкала оцінювання знань та умінь: національна та ECTS

Рейтингова Оцінка, бали	Оцінка ECTS та її визначення	Націо- нальна оцінка	Критерії оцінювання	
			позитивні	негативні
1	2	3	4	5
90-100	A	Відмінно	- Глибоке знання навчального матеріалу модуля, що містяться в основних і додаткових літературних джерелах; - вміння аналізувати явища, які вивчаються, в їхньому взаємозв'язку і розвитку; - вміння проводити теоретичні розрахунки; - відповіді на запитання чіткі, лаконічні, логічно послідовні; - вміння вирішувати складні практичні задачі.	Відповіді на запитання можуть містити незначні неточності
82-89	B	Добре	- Глибокий рівень знань в обсязі обов'язкового матеріалу , що передбачений модулем; - вміння давати	Відповіді на запитання містять певні неточності;

			аргументовані відповіді на запитання і проводити теоретичні розрахунки; - вміння вирішувати складні практичні задачі.	
1	2	3	4	5
75-81	C	Добре	- Міцні знання матеріалу, що вивчається, та його практичного застосування ; - вміння давати аргументовані відповіді на запитання і проводити теоретичні розрахунки ; - вміння вирішувати практичні задачі .	- невміння використовувати теоретичні знання для вирішення складних практичних задач .
64-74	D	Задовільно	- Знання основних фундаментальних положень матеріалу, що вивчається, та їх практичного застосування ; - вміння вирішувати прості практичні задачі .	Невміння давати аргументовані відповіді на запитання; - невміння аналізувати викладений матеріал і виконувати розрахунки ; - невміння вирішувати складні практичні задачі .
60-63	E	Задовільно	- Знання основних фундаментальних положень матеріалу модуля, - вміння вирішувати найпростіші практичні задачі .	Незнання окремих (непринципових) питань з матеріалу модуля; - невміння послідовно і аргументовано висловлювати думку; - невміння застосовувати теоретичні положення при розв'язанні практичних задач
35-59	FX (потрібне додаткове вивчення)	Незадовільно	Додаткове вивчення матеріалу модуля може бути виконане в терміни, що передбачені навчальним планом .	Незнання основних фундаментальних положень навчального матеріалу модуля; - істотні помилки у відповідях на запитання; - невміння розв'язувати прості практичні задачі .

1-34	Ф (потрібне повторне вивчення)	Незадовільно	-	- Повна відсутність знань значної частини навчального матеріалу модуля; - істотні помилки у відповідях на запитання; - незнання основних фундаментальних положень; - невміння орієнтуватися під час розв'язання простих практичних задач

Базова:

Базова:

1 Бутинець Ф.Ф., Давидюк Т.В., Малюга Н.М., Чижевська Л.В. Бухгалтерський управлінський облік: Підручник для студентів спеціальності 7.050106 «Облік і аудит» вищих навчальних закладів. За ред. проф. Ф.Ф.Бутинця; 2-е вид., перероб. і доп. – Житомир: ПП «Рута», 2002. – 480 с. (бібліотека кафедри ЕАтаО)

2 Гончаренко О.О. Управлінський облік: навч. посібник / О.О. Гончаренко, Т.В. Давидюк, А.О. Саюн, Н.В. Рогова – К. : УБС НБУ, 2014. – 415 с. (бібліотека кафедри ЕАтаО)

3 Давидюк Т.В. Management accounting organization: basic steps towards increasing the company efficiency (стаття на англ. Організація управлінського обліку підприємства: основні кроки в напрямку підвищення ефективності діяльності компанії / Т.В. Давидюк // Економіка: реалії часу. – 2017. – № 1(29) – С. 41-47.

4 Давидюк Т.В. Класифікація витрат в управлінському обліку як ефективний напрямок управління витратами / Т.В. Давидюк, О.В. Поліщук // Східна Європа: економіка, бізнес та управління. - 2017. - № 7 (випуск 02). - С. 275-279.

5 Давидюк Т.В. Методи обліку витрат і калькулювання собівартості продукції у вітчизняних нормативних актах: напрями удосконалення / Т.В. Давидюк // Економіка: реалії часу. – 2016. – № 1 (23). – С. 6-13

6 Давидюк Т.В. Стан та перспективи розвитку управлінського обліку / Т.В. Давидюк // Соціально-економічний розвиток України: проблеми та перспективи: кол. монографія / За ред. О.В. Манойленко. – Харків : НТУ «ХП», 2015. – 537 с. – С. 7-15

7 Давидюк Т.В. Сучасний підхід до управлінського обліку виробничих запасів вітчизняних підприємств / Т.В. Давидюк, Є.С. Савчук // Інноваційно-інвестиційне забезпечення сталого соціально-економічного розвитку України: кол. монографія / За ред. О.В. Манойленко. – Х: ТОВ «Планета-прінт», 2017. – 187 с. – С. 55-62

- 8 Управлінський облік [Текст] : підручник / В. С. Лень. - 2-е вид., випр. - Київ : Каравела, 2017. - 260 с.
- 9 Управлінський облік та аналіз виробничих витрат [Текст] : монографія / О. Л. Михальська, В. Г. Швець ; КНУ. - Київ : Кондор, 2019. - 224 с.
- 10 Управлінський облік [Текст] : навч.-практичний посібник / В. П. Шило [та ін.]. - Київ : Кондор, 2012. - 302 с.
- 11 Управлінський облік. Збірник задач : навчальний посібник / Д.А. Горовий, Т.В. Давидюк, С.М. Кравченко, О.В. Манойленко. – Харків, Видавничий дім «Гельветика», 2018. – 400 с. (бібліотека кафедри ЕАтаО)
- 12 Управлінський облік: підруч. для вузів / Л.В. Нападовська.- 2-ге вид., доопрац. та допов. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2010.- 648 с. (бібліотека кафедри ЕАтаО)
- 13 Управлінський облік : навч. посіб. /О.М.Брадул, В. А.Шепелюк, Л. Я.Шевченко, П. Д.Камінський, та ін; ДНУЕТ. – . – Кривой Ріг. : 2017. – 113 с. (http://elibrary.donnuet.edu.ua/1407/1/Shevchenko_manual_Upravlinsiy_oblik_2017.pdf)
- 14 Управлінський облік : навч. посіб. [для студ. вищих навч. закл.] / За ред. В. Я. Плаксієнка. – Полтава : ПП «Астрая» 2018. – 250 с. (http://dspace.pdaa.edu.ua:8080/bitstream/123456789/1373/1/Упр.%20обл._навч.%20посіб..pdf)

Допоміжна:

- 15 Гуцаленко Л. Стратегічний облік і контроль у формуванні фінансових результатів // Бухгалтерський облік і аудит 2010. – № 12. – С. 24-32.
- 16 Давидюк Т.В. АВС-метод калькулювання собівартості послуг підприємств готельного бізнесу / Т.В. Давидюк // «Актуальні проблеми та перспективи розвитку обліку, аналізу та контролю в соціально-орієнтованій системі управління підприємством» : Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції. Частина 1 (м. Полтава, 23 квітня 2019 року). – Полтава, 2019. – 416 с. – С. 68-71
- 17 Давидюк Т.В. Калькулювання – інструмент управління собівартістю продукції в системі управлінського обліку / Т.В. Давидюк // Сучасні економічні системи: стан та перспективи розвитку: тези доповідей VII Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, 16-17 травня 2016 р. – Хмельницький: Хмельницький кооперативний торговельно-економічний інститут, 2016. – 536 с. – С. 216-218
- 18 Давидюк Т.В. АВС-метод калькулювання собівартості послуг підприємств готельного бізнесу / Т.В. Давидюк // «Актуальні проблеми та перспективи розвитку обліку, аналізу та контролю в соціально-орієнтованій системі управління підприємством» : Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції. Частина 1 (м. Полтава, 23 квітня 2019 року). – Полтава, 2019. – 416 с. – С. 68-71.
- 19 Давидюк, Т.В. Принципи розробки та впровадження ефективного управлінського обліку / Т.В. Давидюк // Результати наукових конференцій

Навчально-наукового інституту економіки, менеджменту та міжнародного бізнесу НТУ «ХП» за 2020 рік в 2 т. – Харків : НТУ «ХП», 2020. Т. 1 : Труди XVI-ої Міжнародної науково-практичної конференції «Дослідження та оптимізація економічних процесів «Оптимум-2020» 2-4 грудня 2020 р. – 2020. С. 58– 60.

20 Давидюк, Т.В. Шляхи оптимізації витрат підприємств готельно-ресторанного бізнесу / Т.В. Давидюк // Результати наукових конференцій Навчально-наукового інституту економіки, менеджменту та міжнародного бізнесу НТУ «ХП» за 2020 рік в 2 т. – Харків : НТУ «ХП», 2020. Т. 1 : Труди XVI-ої Міжнародної науково-практичної конференції «Дослідження та оптимізація економічних процесів «Оптимум-2020» 2-4 грудня 2020 р. – 2020. С. 127–128

21 Давидюк Т.В., Мірошніченко Т.І. Фінансова структура як складова системи управлінського обліку компанії. Економіка: реалії часу. 2020. № 5(51). С. 21-27. Режим доступу: <https://economics.opu.ua/files/archive/2020/No5/21.pdf>

22 Довжик О. О. Роль управлінського обліку та проблеми його впровадження на підприємствах // ВІСНИК Полтавської державної аграрної академії – 2012. - № 2. – С. 174-179.

23 Куцик П.О. Розвиток управлінського обліку: міжнародний контекст і перспективи // Міжнародний збірник наукових праць. – 2011. - Випуск 3(21). – С. 211-216.

24 Одноволик В. Контролінг – кібернетична система управління економічними об'єктами на основі інформаційних технологій / В. І. Одноволик // Актуальні проблеми економіки. – 2013. – № 12. – С.24-28.

25 Сурженко Л. Організація управлінського обліку та бюджетування на основі бізнес-процесів (на прикладі швейної промисловості) // Бухгалтерський облік і аудит. – 2010. – № 7. – С. 27-31.

Структурно-логічна схема вивчення навчальної дисципліни

Таблиця 3. – Перелік дисциплін

Вивчення цієї дисципліни безпосередньо спирається на:	На результати вивчення цієї дисципліни безпосередньо спираються:
Бухгалтерський облік	Аналіз господарської діяльності
Фінансовий облік I	Соціально-трудові відносини в організації облікової діяльності
Фінансовий облік II	

Провідний лектор: проф. Давидюк Т.В.
(посада, звання, ПІБ)

_____ (підпис)